

LIEN-CONGRES | 7-8 MEI 2024 | HOUFFALIZE

**EERSTE GRAAD
ORIËNTERING
OP DE KAAART**

Hallo, ik ben Jan.

vlaamse dienst
speelpleinwerk

Paridaens

steunpunt
diversiteit & leren

Schoor
MAKERS

JAN ROYACKERS

MEESTER IN LESGEVEN

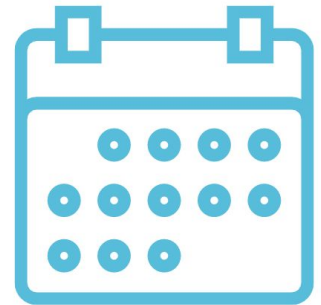
ZELFBEWUSTZIJN
PEDAGOGIE
DIDACTIEK
VAKINHOUD +

Lannoo
Campus

Verloop van de dag

Referaat (10u15 - 11u30)	<ul style="list-style-type: none"> ● Focus op OBSERVATIE
Gespreksronde 1 (11u30 - 12u30)	Uitdieping en uitwisseling
Referaat 2 (14u - 15u30)	<ul style="list-style-type: none"> ● Focus op ORIËNTERING
Gespreksronde 2 (16u tot 18u)	Uitdieping en uitwisseling <hr/>

Aan het einde van dit congres heb je...

- ... **kaders verworven/versterkt** over geslaagde observatie en oriëntering.
 - ... **gereflecteerd** over wat al goed loopt bij jou op school en waar nog kansen liggen.
 - ... **uitgewisseld** met andere deelnemers over hun aanpak, sterktes, kansen, uitdagingen.
-

TIJD VOOR EEN

Feestje!

Uitnodiging tot...

... problemen te benoemen, maar vooral **kansen te spotten**.

... even te ventileren, en dan **oplossingsgericht** te denken:

- wat werkt wél al (ook als is het heel zelden)?
- hoe geven we dat nog meer zuurstof om tot zijn recht te komen?

... samen een **constructieve cultuur** in stand te houden.

Leerling

Gepaste
studierichting

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

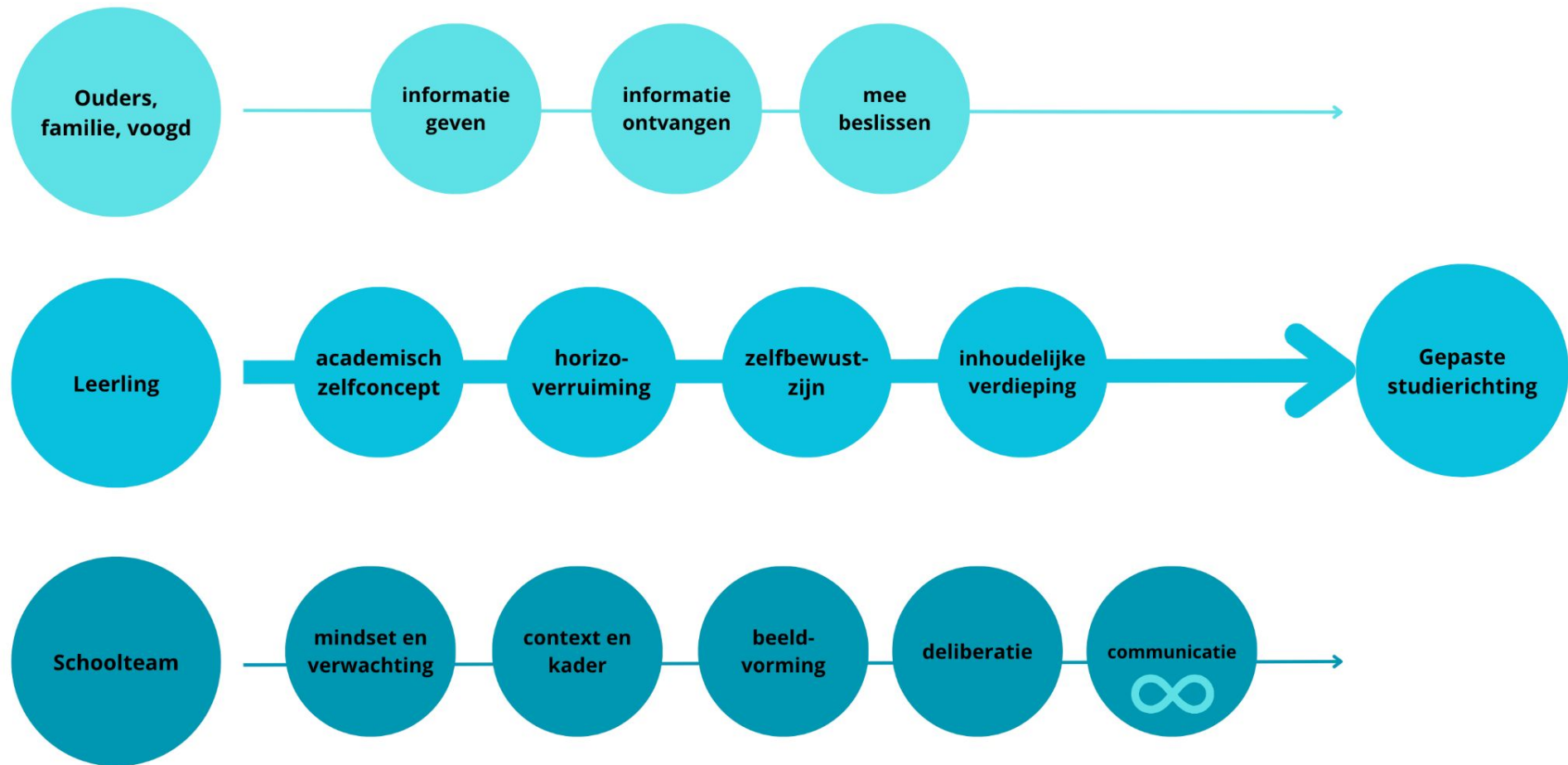

Gepaste
studierichting

Schoolteam

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

academisch
zelfconcept

horizo-
verruiming

zelfbewust-
zijn

inhoudelijke
verdieping

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

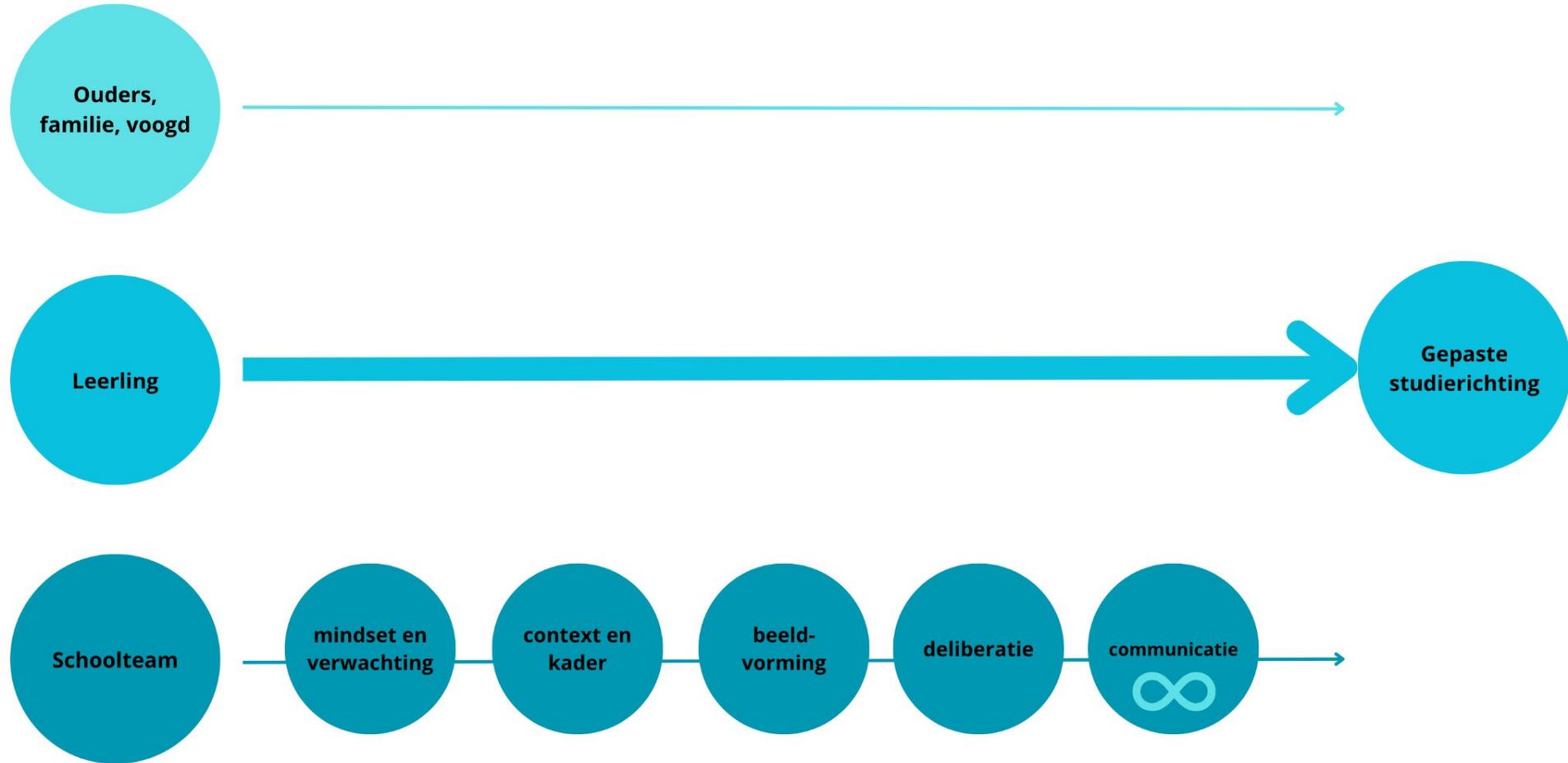
beeld-
vorming

deliberatie

communicatie

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

beeld-
vorming

Focus op **OBSERVATIE**

1. Wat is het kader “van bovenaf”?
 2. Mindset en verwachtingen
 3. Context en kader op school
 4. Beeldvorming van de leerling
 5. Eindreflectie
-

1. Wat is het kader?

Het wettelijk kader

Bekend

Wat weet je al over de regelgeving inzake leerlingenevaluatie?

Benieuwd

Waar ben je benieuwd naar?
Wat kom je graag te weten?

Bewaard

Wat neem je hieruit mee?

Het wettelijk kader

Bekend

Wat weet je al over de regelgeving inzake leerlingenevaluatie?

Benieuwd

Waar ben je benieuwd naar?
Wat kom je graag te weten?

Bewaard

Wat neem je hieruit mee?

Belgische Grondwet, Artikel 24

"Vrijheid van onderwijs"

- vrijheid om onderwijs in te richten
- vrijheid voor ouders om een school te kiezen

Belgische Grondwet, Artikel 24

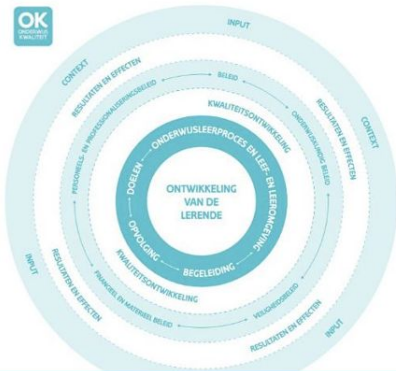
"Vrijheid van onderwijs"

Vlaamse Overheid

Toezicht over kwaliteit

- Minimumdoelen
- Onderwijsinspectie
- Vlaamse Toetsen
- ...

Het OK referentiekader voor onderwijskwaliteit

Rubriek
Deelrubriek
Kwaliteitsverwachting

Beleid	
Beleid	
BL1	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar (ped)agogisch project.
BL2	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.
BL3	De school werkt participatief en responsief.
BL4	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.
BL5	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.
BL6	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.
Onderwijskundig beleid	
BL7	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.
Personeels- en professionaliseringbeleid	
BL8	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend personeelsbeleid dat integraal en samenhangend is.
BL9	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.
Financieel en materieel beleid	
BL10	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend financieel en materieel beleid.
BL11	De school beheerst de kosten voor alle lerenden.
Fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving	
BL12	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid met het oog op de fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving.

Resultaten en effecten		Ontwikkeling stimuleren	
		Doelen	Begeleiding
R1	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van lerenden.		
R2	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle lerenden en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.	D1	Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.
R3	De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leerwinst.	D2	Het schoolteam hanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.
R4	De school stimuleert de studievoortgang van elke lerende.	D3	Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.
R5	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke lerende.	D4	Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.
R6	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle lerenden.		
Kwaliteitsontwikkeling		Vormgeving onderwijsleerproces en leef- en leeromgeving	
K1	De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	V1	Het schoolteam en de lerenden creëren samen een positief en stimulerend school- en klasklimaat.
K2	De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de lerenden.	V2	Het schoolteam en de lerenden gaan positief om met diversiteit.
K3	De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	V3	De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.
		V4	Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.
		Opvolging	
		O1	Het schoolteam geeft de lerenden adequate feedback met het oog op de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces.
		O2	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.
		O3	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.
		O4	Het schoolteam beslist en rapporteert onderbouwd over het behalen van de doelen bij de lerende.

Belgische Grondwet, Artikel 24

"Vrijheid van onderwijs"

Vlaamse Overheid

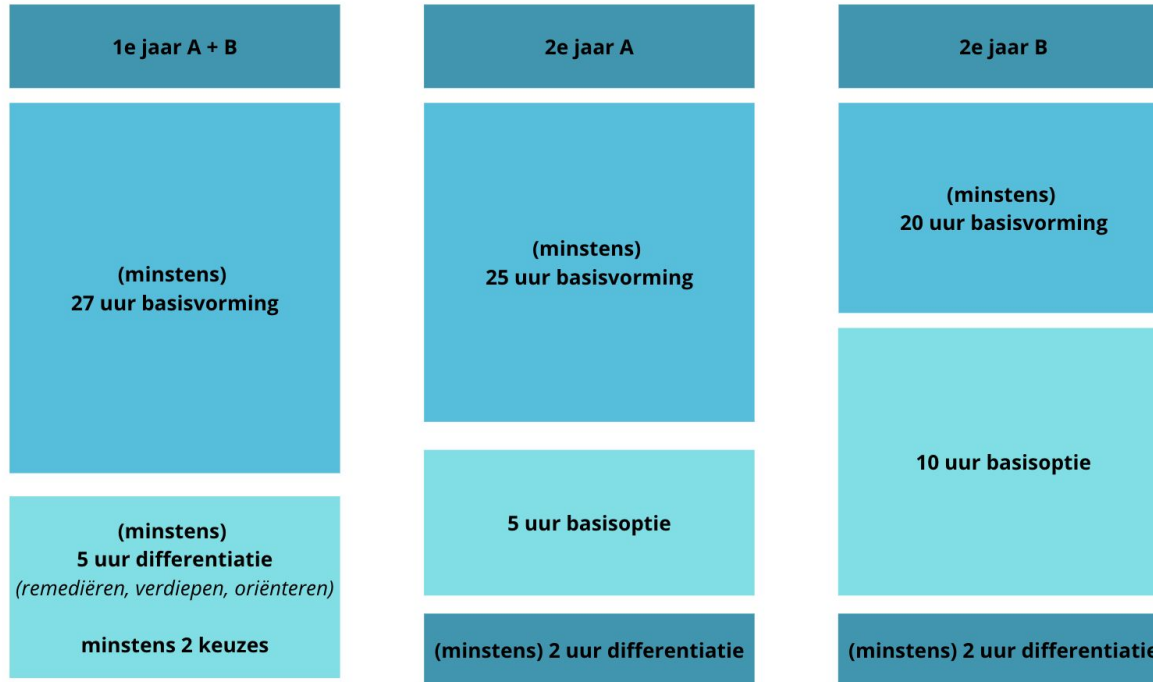
Toezicht over kwaliteit

Schoolbestuur

Eigen pedagogisch project

Structuur

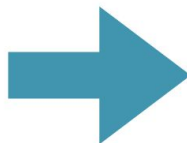
Einde:

- A-attest
- A-attest verplichte remediëring
- A-attest uitsluiting basisopties
- (uitzonderlijk) C-attest

Inhoud

16 sleutelcompetenties

1. Lichamelijke en geestelijke gezondheid;
2. Nederlands;
3. Andere talen;
4. Digitale competenties;
5. Sociaal-relatieve competenties;
6. Wiskunde – natuurwetenschappen – technologie – STEM;
7. Burgerschap;
8. Historisch bewustzijn;
9. Ruimtelijk bewustzijn;
10. Duurzaamheid;
11. Economische en financiële competenties;
12. Juridische competenties;
13. Leercompetenties;
14. Zelfbewustzijn;
15. Ondernemingszin;
16. Cultureel bewustzijn.

Basisgeletterdheid

(individuele leerling)

Minimumdoelen

(zo groot mogelijke populatie)

Uitbreidingsdoelen

(bepaalde leerlingpopulatie)

JURIDISCH KADER

Evaluatie van leerlingen behoort tot de **pedagogische autonomie** van de schoolbesturen. Dient wel te vertrekken vanuit de minimumdoelen.

Scholen bepalen zelf:

- Welke criteria ze hanteren (zolang de link met leerplandoelen duidelijk is)
- Hoe ze evalueren (permanent, taken, toetsen, examens, presentaties, jury-proeven...)
- Wanneer ze evalueren
- Hoe ze rapporteren

Ze dienen hierover tijdig en duidelijk te communiceren.

en dus ...

- De **ondersteuning** die leerlingen krijgen in het behalen van die leerdoelen mag verschillen, en dat is zelfs wenselijk om gelijke kansen te garanderen.
 - Ex-OKAN-leerlingen, zware leerstoornissen, lichamelijke beperkingen, tempoverschillen...
- De **manier waarop** geëvalueerd wordt moet niet voor iedereen uniform zijn. Ook niet in één klas.
 - Schriftelijke toets, mondelinge toets, opzoekwerk, presentatie...
- Het **aantal kansen** die een leerling krijgt mag verschillen in functie van het leertempo van een leerling.
 - Tussentoetsen, herkansingen, tussentijdse feedback
- **De inhoud** hoeft niet voor iedereen dezelfde te zijn.
 - Een leerplandoel kan toepasbaar zijn op verschillende inhoud.
- Elke leerling heeft **recht op excellentie** binnen zijn mogelijkheden:
 - Tussentoetsen voor leerlingen die het moeilijker hebben.
 - Uitbreidingsdoelen voor leerlingen die de basisdoelen beheersen.

BOVENDIEN

Wie gedifferentieerd evalueert, ziet evaluatie breder dan een **eindpunt** en benut voluit ook de formatieve functie.

Wanneer	Mogelijkheden?
Begin van de lessenreeks	Voorkennis testen – opdrachten op verschillende sporen. Voorkeur laten uitspreken – zelfstandige verwerking van een interesseveld.
Tussentijds	Observatie en feedback Tussentoetsen Vrijwillige tussentijdse feedback
Eindpunt	Biedt ook weer een beter zicht op de mogelijkheden voor een volgende lessenreeks.

Het wettelijk kader

Bekend

Wat weet je al over de regelgeving inzake leerlingenevaluatie?

Benieuwd

Waar ben je benieuwd naar?
Wat kom je graag te weten?

Bewaard

Wat neem je hieruit mee?

Focus op **OBSERVATIE**

1. Wat is het kader “van bovenaf”?
 2. Mindset en verwachtingen
 3. Context en kader op school
 4. Beeldvorming van de leerling
 5. Eindreflectie
-

Into the wild... op onderzoek

Eerstegraadsleerlingen...

- Wie zijn ze?
- Wat doen ze? Wat doen ze niet?
- Wat drijft hen?
- Wat zouden ze doen in andere contexten?
- Wat gaat er binnen in hen om?
- Hoe komen we dat te weten?

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

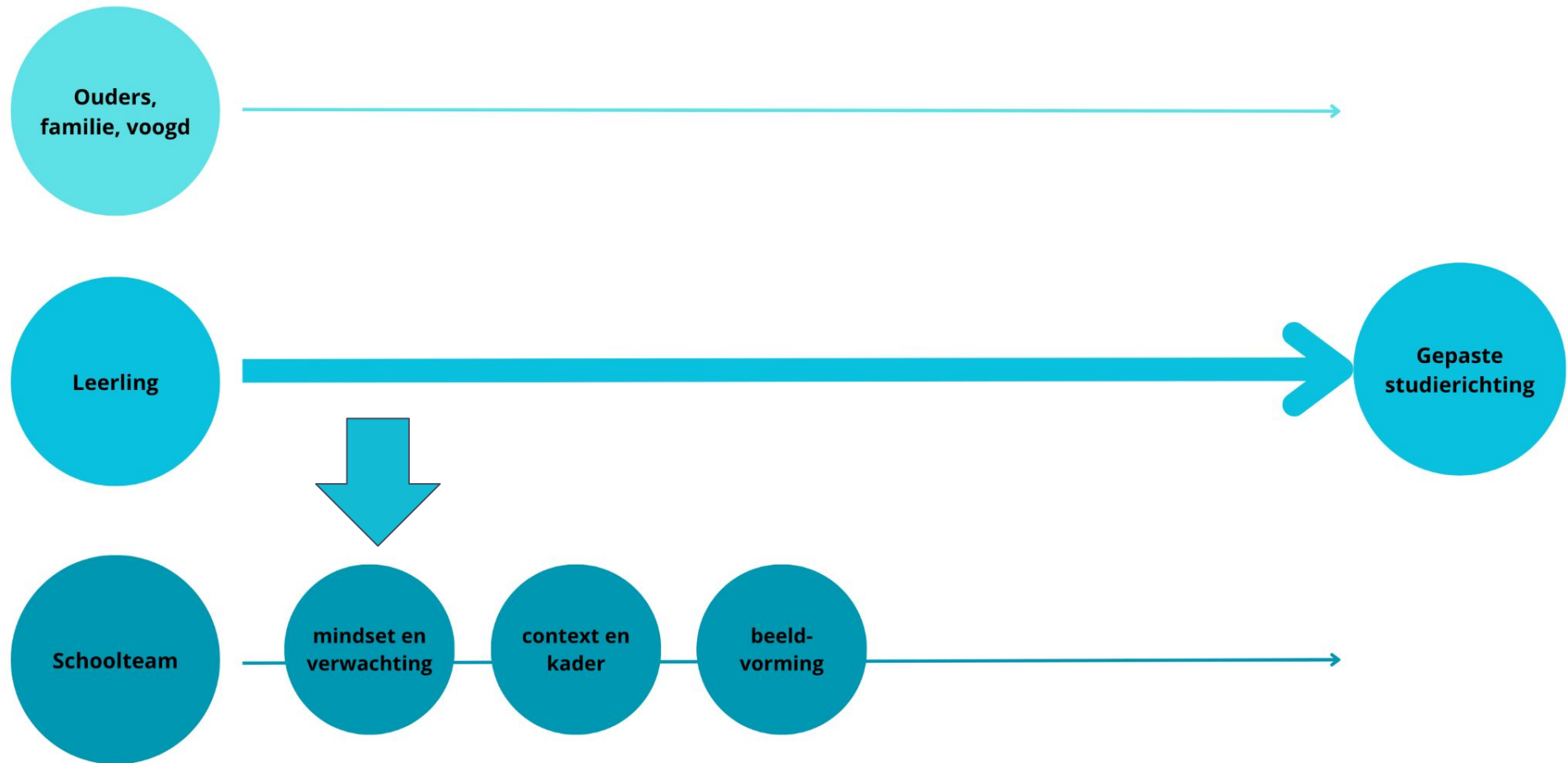

Gepaste
studierichting

Schoolteam

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

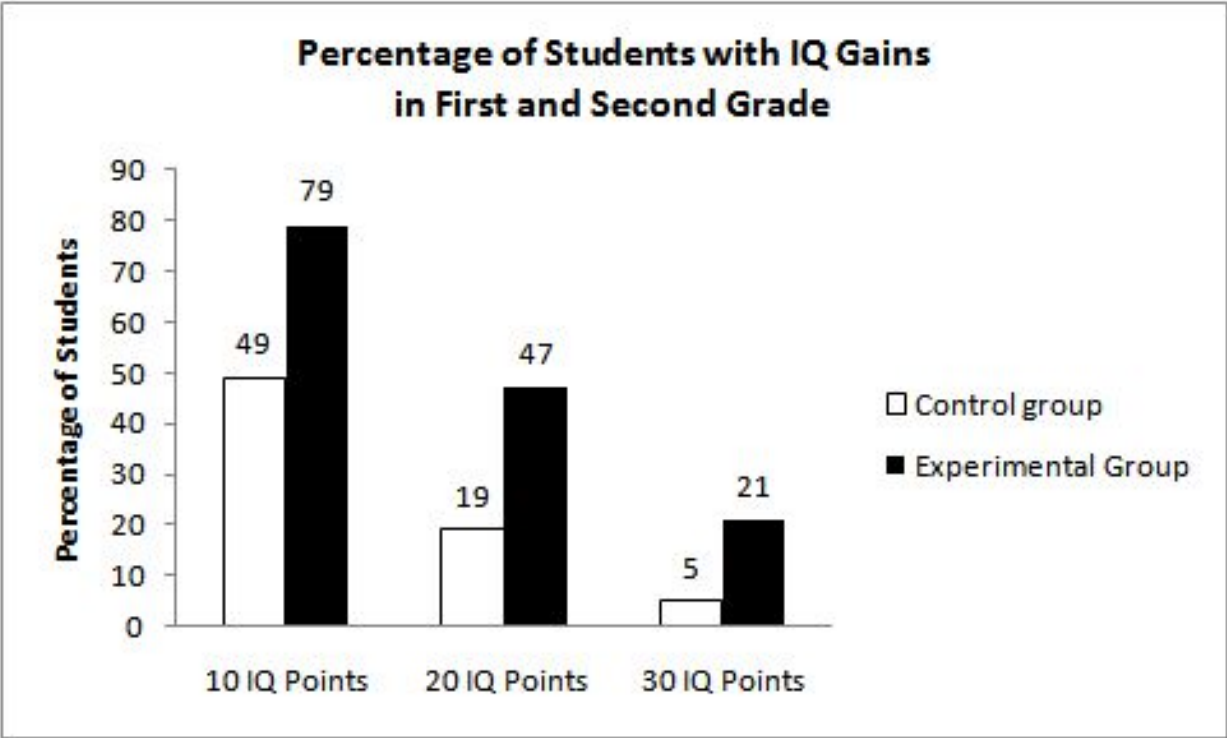

De sterktes van jouw school

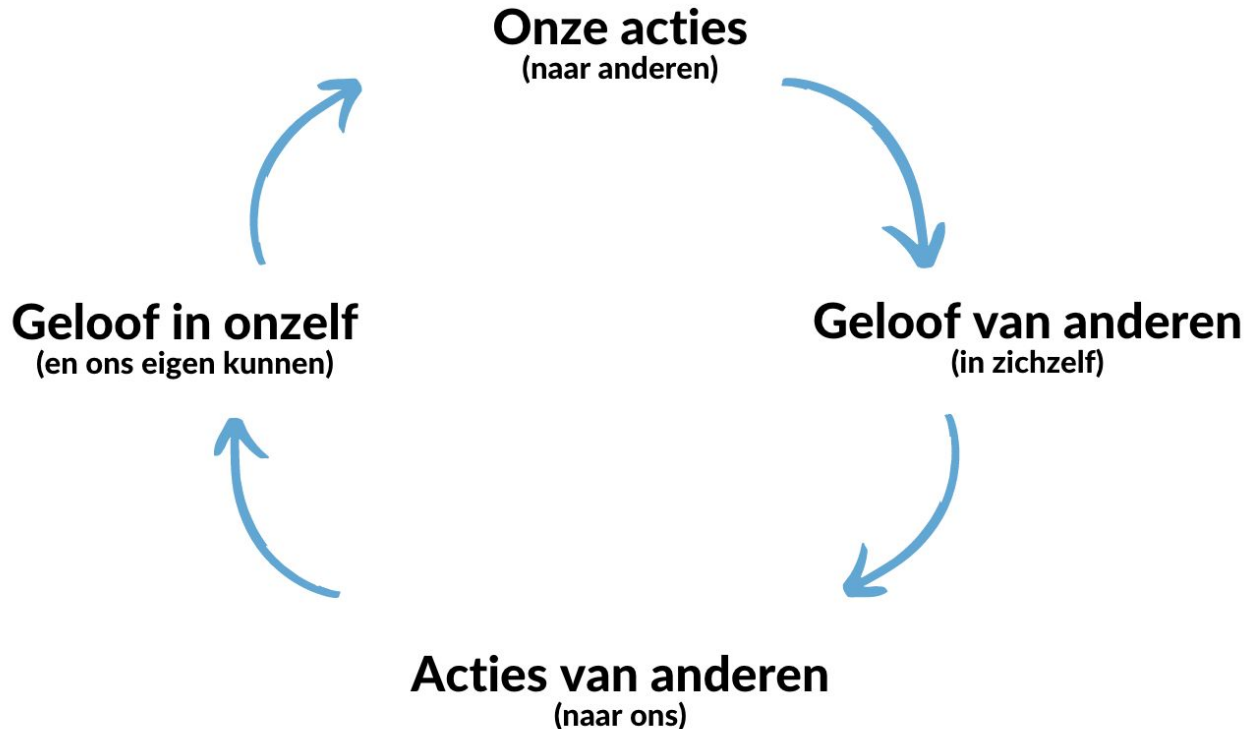
Op welke succescriteria van kwaliteitsvolle observatie scoort jouw school al goed?

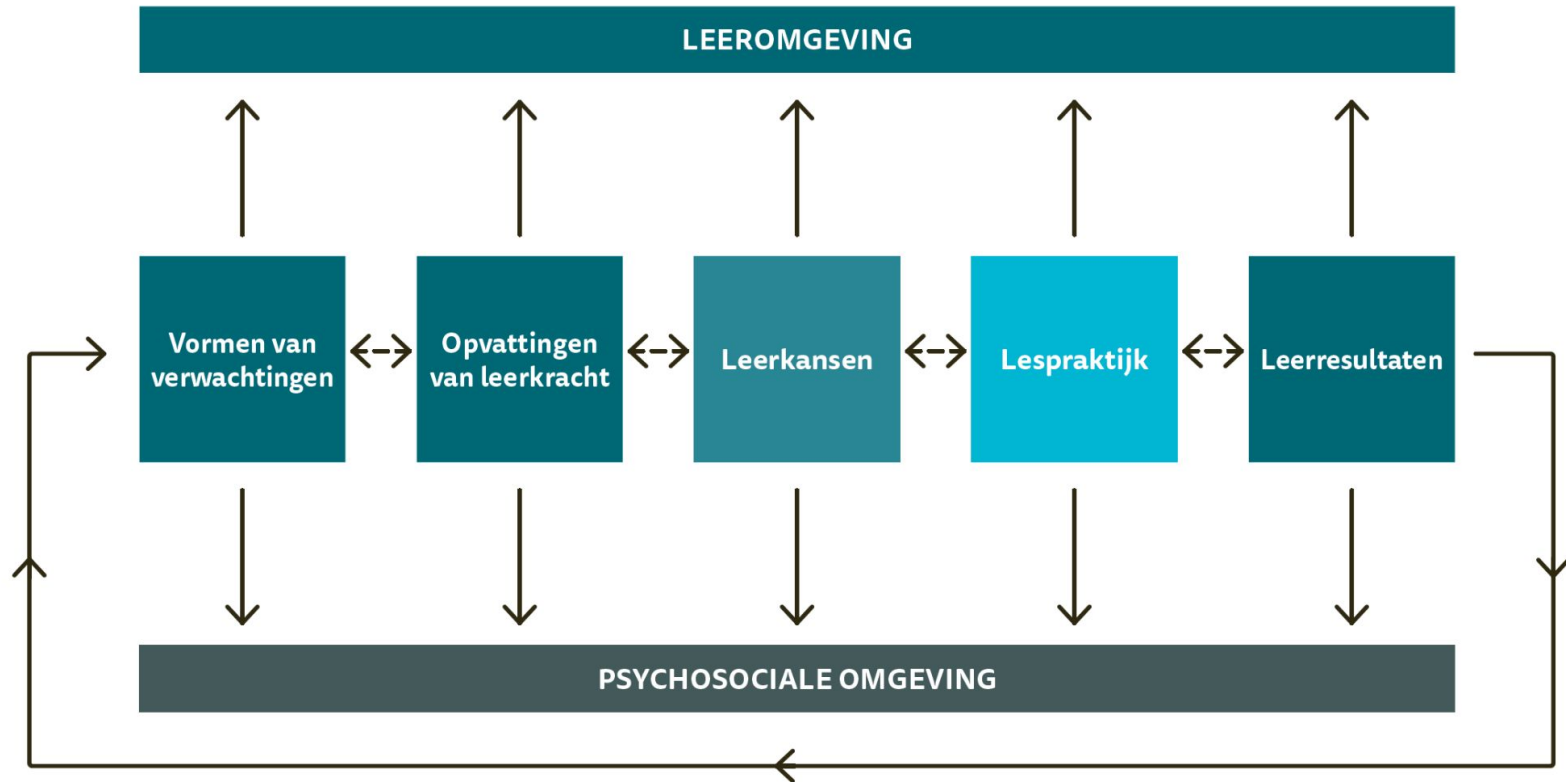
Op het vlak van welke succescriteria kan jouw school nog het meeste groeien?

Rosenthal's experiment (1968)

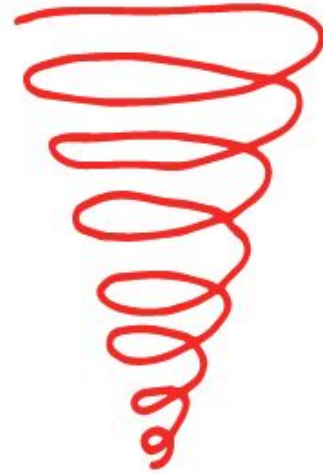

Pygmalion effect

Gebaseerd op Rubie-Davies (2015)

Laat je niet leiden door veronderstellingen, want ...

- We hebben vaker lagere verwachtingen t.o.v. leerlingen met een **diagnostisch label** ...

(Woodstock & Vialle 2011)

... tenzij we hoge verwachtingen
hanteren **voor àlle leerlingen.**

Laat je niet leiden door veronderstellingen, want ...

- We hanteren lagere verwachtingen tov. leerlingen met een **andere etniciteit**, wanneer we negatief denken over deze etniciteit ...

(van den Bergh et al. 2010)

... tenzij we hoge verwachtingen hanteren **voor àlle leerlingen.**

Laat je niet leiden door veronderstellingen, want ...

- We hanteren vaak lage verwachtingen t.o.v. leerlingen met **lage SES-kenmerken**...

(Sorhagen, 2013)

... tenzij we hoge verwachtingen hanteren **voor àlle leerlingen.**

Laat je niet leiden door veronderstellingen, want ...

- We hanteren hogere verwachtingen voor **jongens voor wetenschappen**, en voor **meisjes voor lezen** ...

(Dusek & Joseph, 1985; Flynn & Rahbar, 1994; Peterson, 1998...)

... tenzij we hoge verwachtingen hanteren **voor àlle leerlingen.**

Ook onderzocht ...

fysieke aantrekkelijkheid	eerste indruk kan beïnvloeden, maar verwachtingen worden snel bijgesteld.	Dusek & Joseph, 1985
taalbeheersing	zelfde taalbeheersingsniveau als leerkracht -> vaak hogere verwachtingen.	Cazden, 1988
jongere leeftijd	hogere verwachtingen voor jongere leerlingen	Kuklinski & Weinstein, 2001
sociale vaardigheden	hogere sociale vaardigheden = sneller overschat	Keogh, 2000
zelfde achtergrond als leerkracht	zelfde achtergrond = hogere verwachtingen	Taylor, 2001
namen	vreemde namen of namen met onaangename herinneringen = lagere verwachtingen	Vail, 2005
broers en zussen	invloed wisselend	Jussin et al., 1998

Merkbaar in leeromgeving / psychosociale omgeving

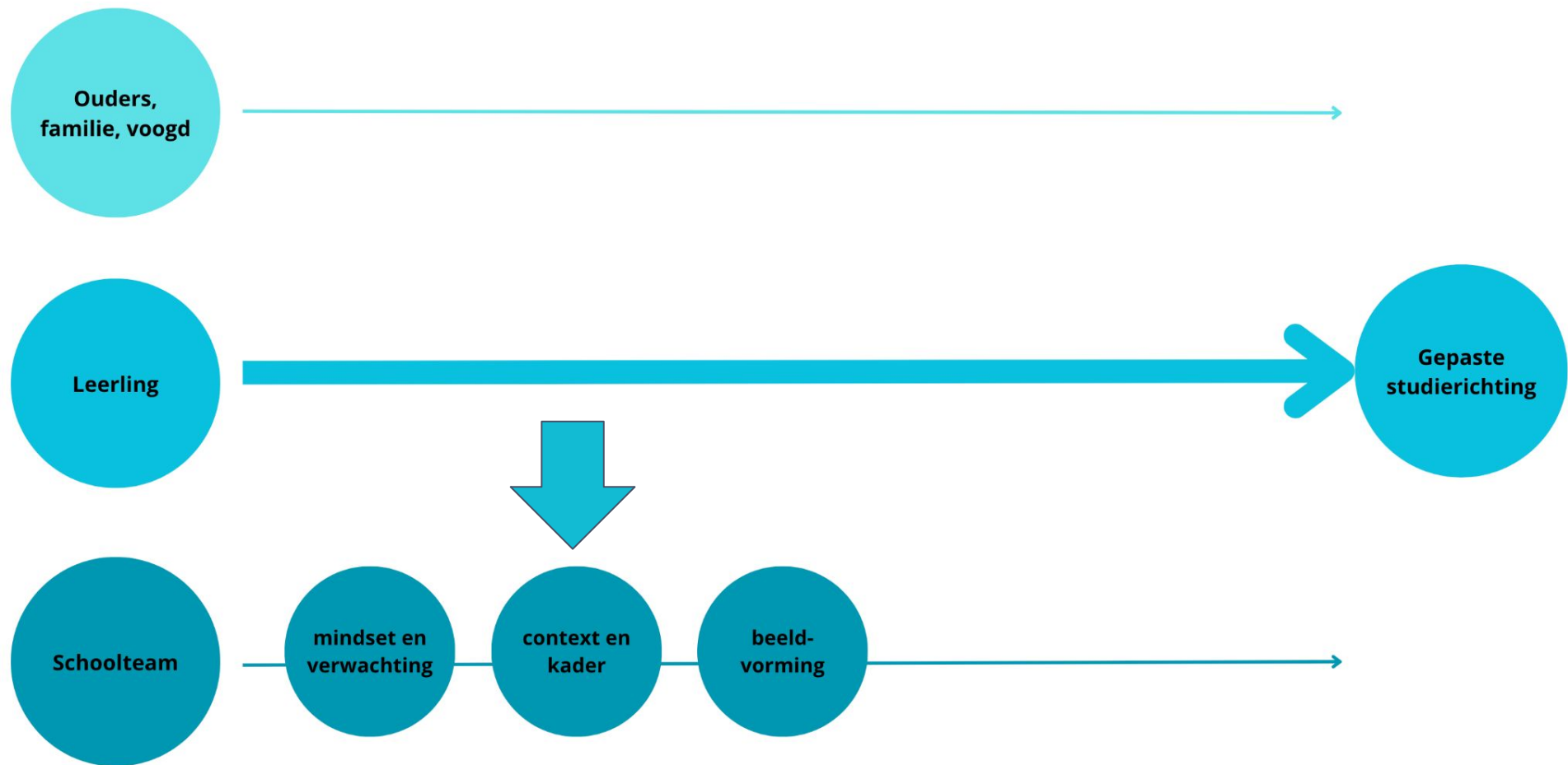
- wachttijd
- antwoord na een foutief antwoord
- bekrachtiging
- kritiek en lof
- klassikale vragen
- aandacht en interactie
- vragen voor leerling-antwoorden
- plaats in de klas
- vervollediging van taak
- klassikale en persoonlijke interactie
- scoren van toetsen
- vriendelijkheid van interacties
- feedback
- oogcontact en non-verbale communicatie
- instructie
- instructiemethode

Bij bewust hoge verwachtingen voor elke leerling: in het voordeel van alle leerlingen.

Bij (onbewust) lagere verwachtingen: in het nadeel van kwetsbare leerlingen.

Brophy et al.

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Handelen vanuit hoge verwachtingen houdt in...

1. Hanteren van hoge (minimum)verwachtingen = **hoge ondersteuning** bieden voor wie dat nodig heeft, stapsgewijs af te bouwen.
 - extra ondersteuning, voorbeelden, instructie, oefening, remediëring...

Voorwaarden voor hoge verwachtingen

2. “Verwachten” gaat gepaard met aanleren, niet enkel vakinhoud maar ook:

Cognitieve strategieën	Hoe steek ik die vakinhoud in mijn hoofd?
Metacognitieve strategieën	Wat werkt voor mij het beste? Welke planning, methode...?
Motivationale strategieën	Wat doe ik wanneer ik dreig af te haken?

Primaire kennis

- quasi-automatisch verworven doordat ze nauw aansluit bij leefwereld en/of noden

Primair leergedrag

- leefwereld als inrijpoort voor nieuw thema
- leerlingen zelf met voorbeelden laten komen
- ...

Secundaire kennis

- vraagt inspanning, strategie om te verwerven, niet altijd leuk, wel cruciaal om te functioneren in complexe maatschappij

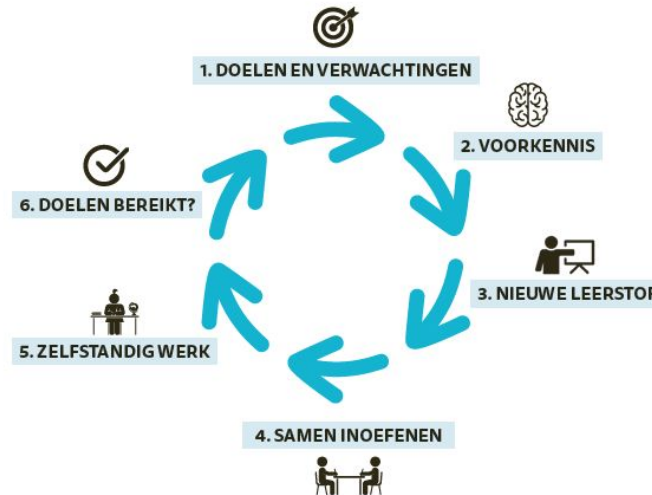
Secundair leergedrag

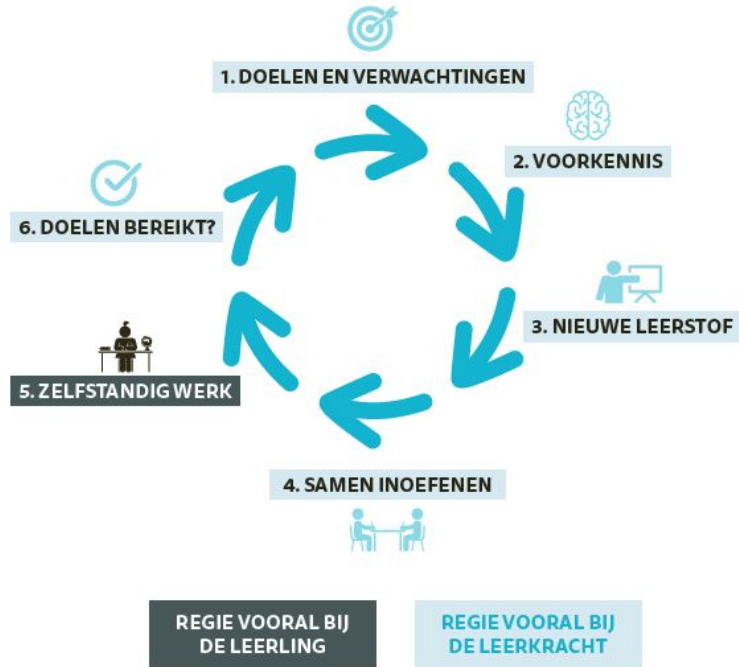
- cognitieve strategieën
- metacognitieve strategieën
- motivationele strategieën
- ...

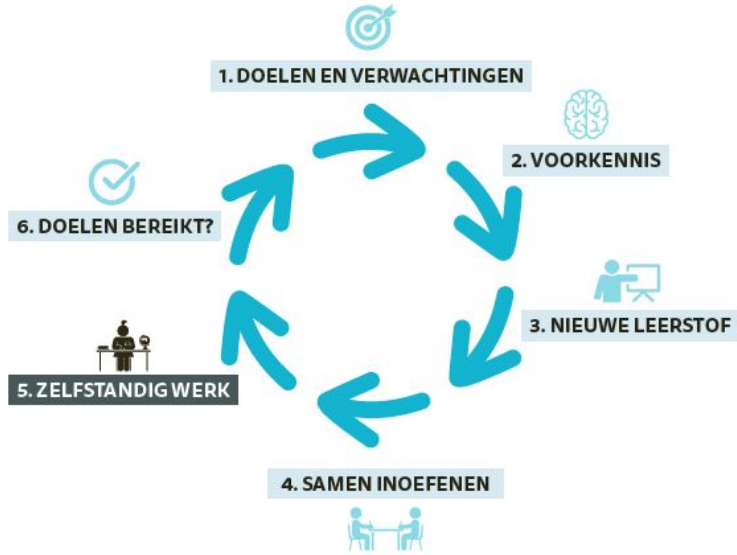
Secundair leergedrag

... behandelen als leerstof, niet als “verworven vaardigheid” of “basisverwachting”.

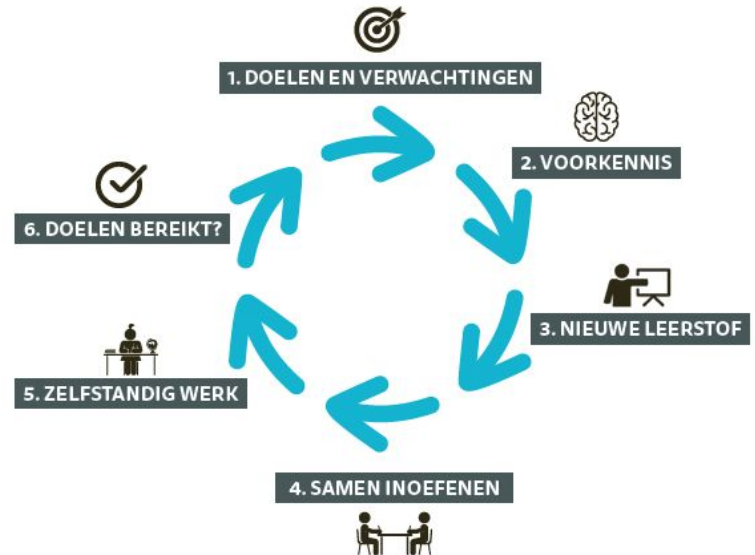

School MAKERS

REGIE VOORAL BIJ
DE LEERLING

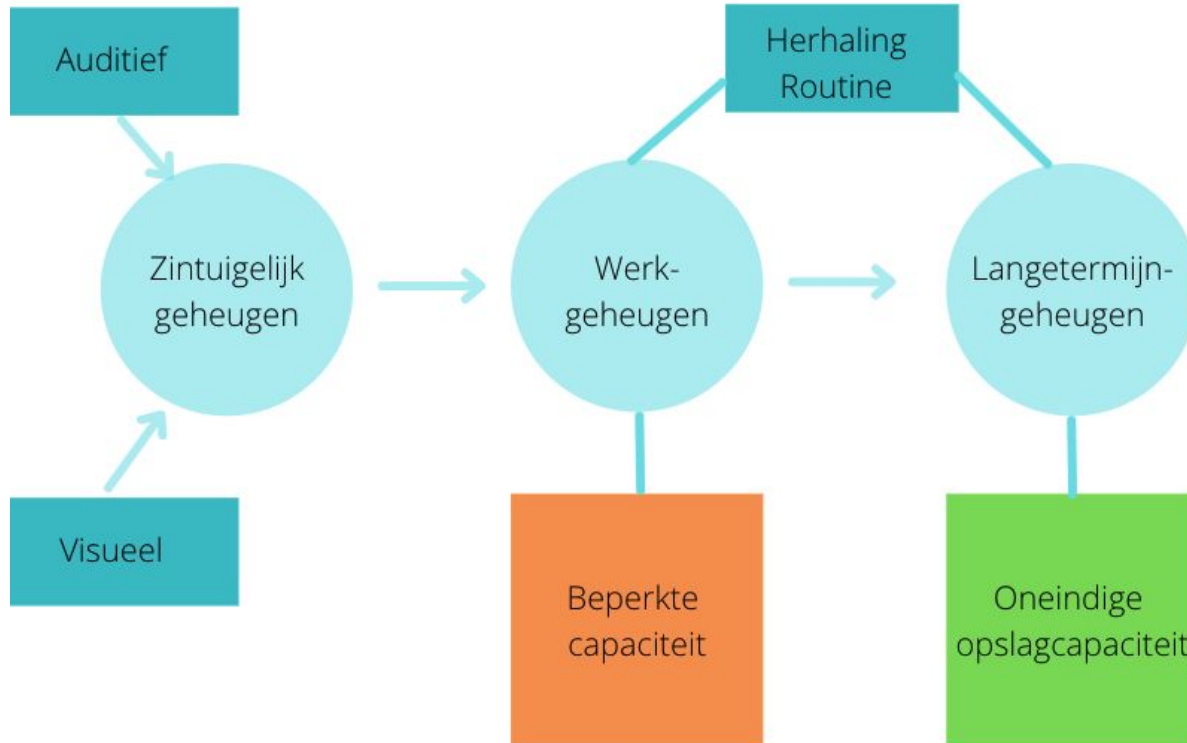
REGIE VOORAL BIJ
DE LEERKRACHT

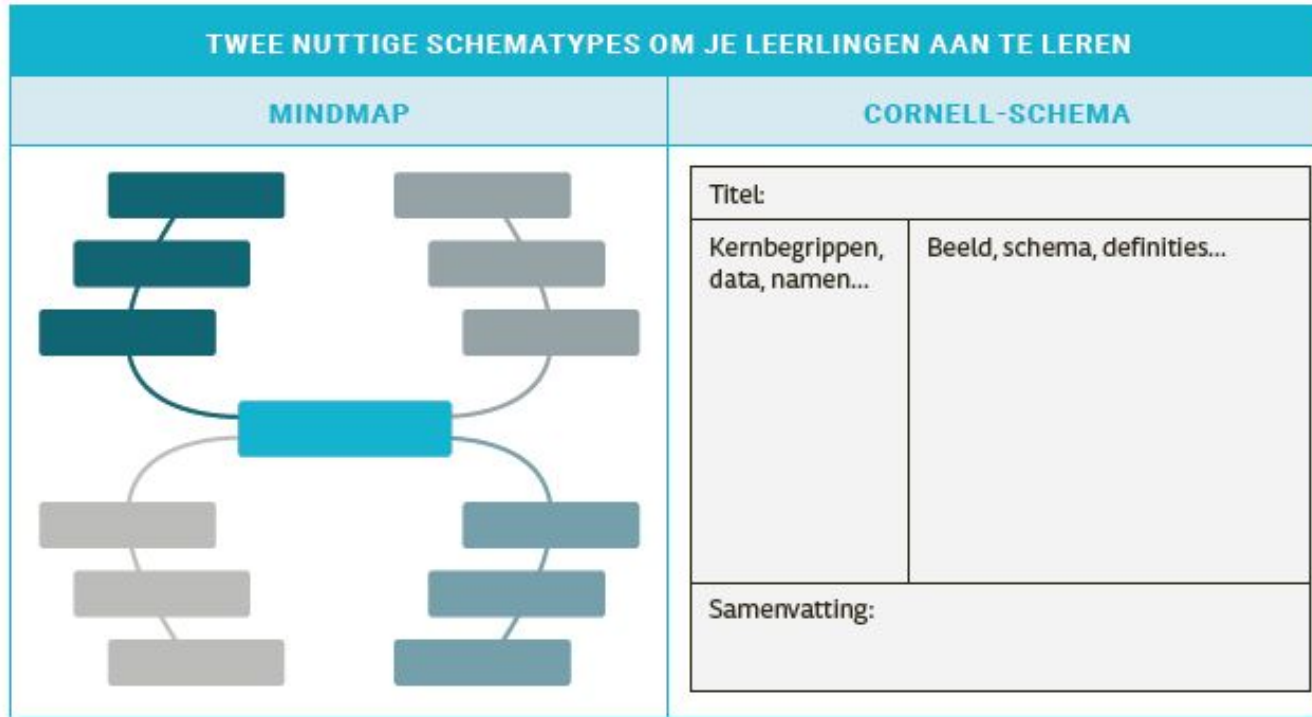
REGIE VOORAL BIJ
DE LEERLING

REGIE VOORAL BIJ
DE LEERKRACHT

Ook secundair leergedrag vergeten we snel

Cognitieve strategieën

Metacognitieve strategieën

- Bekijk steeds in welke mate de leerling nood heeft aan de volgende zaken:
 - Gestructureerde planningsdocumenten
 - De leraar die het voordoet
 - Uitgewerkte voorbeelden die ze zelf kunnen bekijken
 - Complexe taken opsplitsen in deeltaken.

Zorg in eerste instantie dat al deze zaken er zijn. Anders dreig je het werkgeheugen te overbelasten (teveel nieuwe kennis én metacognitie tegelijk).

Motivationale strategieën

- Laat leerlingen uitwisselen over vragen zoals:
 - Hoe ziet jouw planning eruit?
 - Hoe heb je die opgesteld?
 - Wanneer ga je na of je nog op schema zit?
 - Hoe ga je dat doen?
 - Wat ga je doen als dat niet zo is?
 - Hoe ga je ervoor zorgen dat je eindproduct aan de criteria voldoet?
 - Wat ga je doen wanneer je motivatie het laat afweten?
 - Wat maakt dat je de FLEX al hebt volgehouden tot nu toe?
 - ...

Context creëren om “volledige leerling” te observeren

Vakinhoudelijke lessen	Invulling differentiatie-uren	Eenmalige activiteiten
	<ul style="list-style-type: none">● Flex-werking● Kompasklassen● BOOST-uren● Plus-uren● Horizon-modules● Talent-uren● ...	<ul style="list-style-type: none">● Kennismakingstweedaagse● Excursies● Extra-curriculair:<ul style="list-style-type: none">○ leerlingenraad○ schaakclub○ sportclub○ theater○ brede school○ ...

Context creëren om “volledige leerling” te observeren

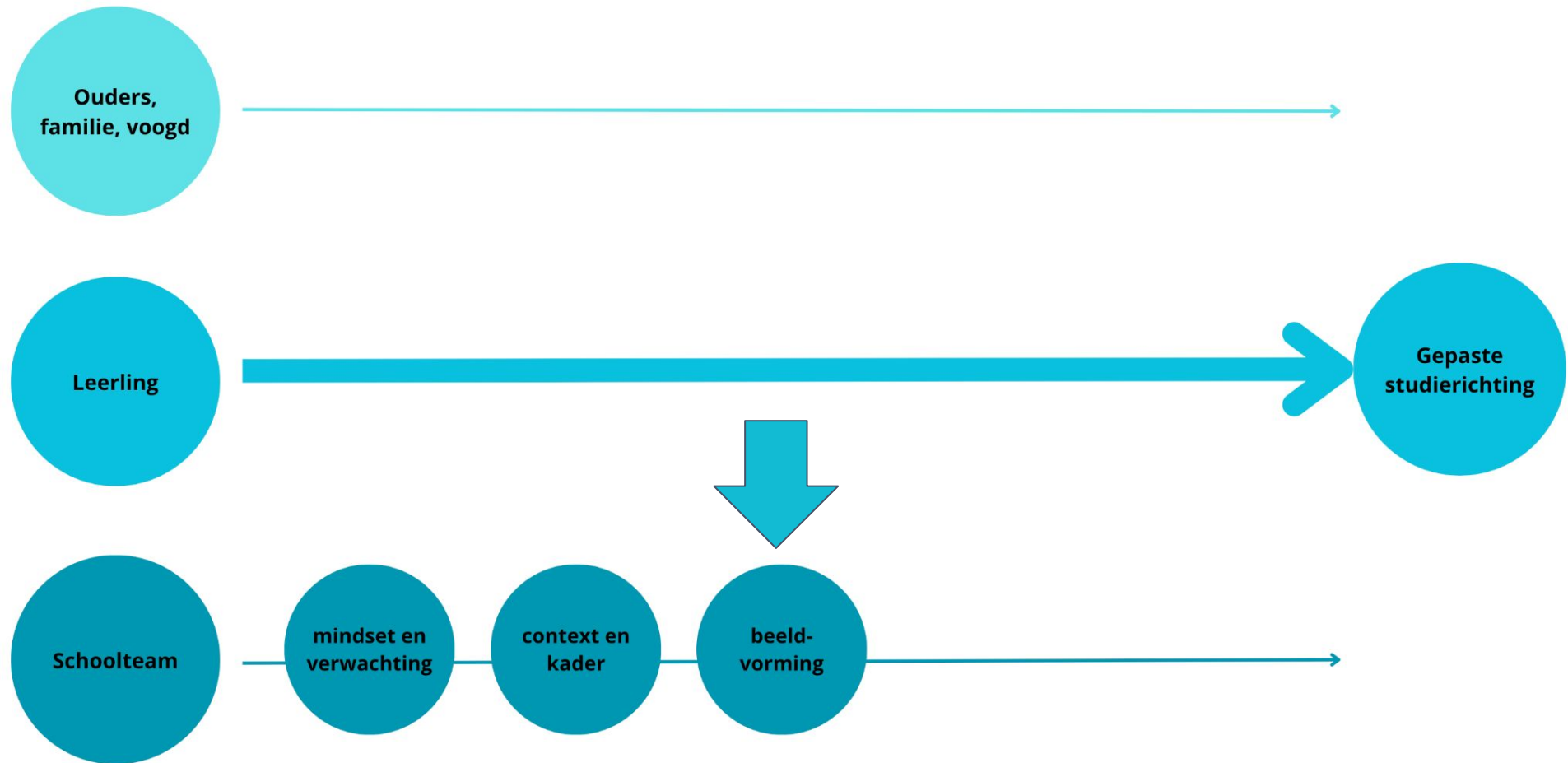
Vakinhoudelijke lessen	Invulling differentiatie-uren	Enmalige activiteiten
	<ul style="list-style-type: none">● Flex-werking● Kompasklassen● BOOST-uren● Plus-uren● Horizon-modules● Talent-uren● ...	<ul style="list-style-type: none">● Kennismakingstweedaagse● Excursies● Extra-curriculair:<ul style="list-style-type: none">○ leerlingenraad○ schaakclub○ sportclub○ theater○ brede school○ ...

Hoe ziet die context er bij jou uit?

5:00

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Welke informatie benutten we?

Kwantitatief	Kwalitatief
<i>Meetbare data</i>	<i>Merkbare data</i>
<ul style="list-style-type: none">● Vakinhoudelijke toetsen● Vlaamse toetsen● Zelfinschaling● Peer-evaluatie● Aantal keer te laat komen● ...	<ul style="list-style-type: none">● Observaties door de klassenraad, tijdens de les en daarbuiten● Gesprekken met de leerling● Signalen uit de klasgroep● Logboek door de leerling● Peer Mediators● ...
<ul style="list-style-type: none">● Wat kan de leerling? (cognitief)● Wie is de leerling? Wat wil de leerling? (metacognitief)● Wat heeft de leerling nodig? (motivationaleel)	

Waarin onderscheiden leerlingen zich?

● basis en verdieping

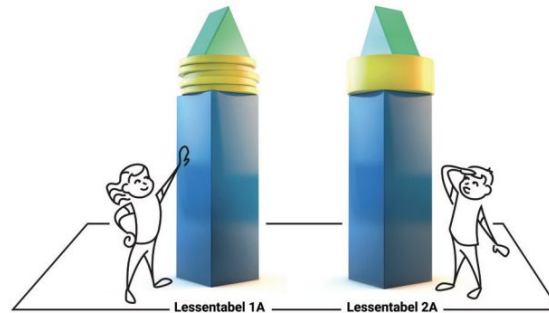
- elke leraar/ vakgroep mag zelf verdiepingsdoelen formuleren
- bij evaluatie wegen de basisdoelen door, of quoteer je basis en verdieping afzonderlijk

Autonomie	Complexiteit	Cognitief
<i>Van sterk begeleid naar zelfstandig</i>	<i>Van eenvoudig naar complex</i>	<i>Van concreet naar abstract</i>
<ul style="list-style-type: none">● Verlengde instructie● Sneller zelfstandig aan de slag● Extra voorbeeldfiches aanreiken● Taalbuddy● Meer tijd● Meer ondersteuning● ...	<ul style="list-style-type: none">● Moeilijkere teksten● Complexere opdrachten voor wie basisvaardigheden reeds beheerst (zie LO: liefhebber, professional, trainer)● ...	<ul style="list-style-type: none">● Zelf verbanden zoeken● Zelf zaken verklaren● Zelf onderzoek voeren● ...

Lessentabel 1ste graad

BREDE BASISVORMING	1e jaar	2e jaar
Nederlands	4	4
Frans	4	3
Engels		2
wiskunde	4	4
techniek	2	2
natuurwetenschappen	2	1
aardrijkskunde	2	1
geschiedenis	1	2
godsdienst	2	2
muziek	1	1
beeld	1	1
lichamelijke opvoeding	2	2
HORIZONUREN: VERKENNEND		
mens en samenleving	1	
verkennde modules	2	

KEUZE	1e jaar	2e jaar
optie Latijn	4	
optie flex	4	
major		5
minor		2

KSLeuven vernieuwing

1A optie Flex

1A optie Latijn

2A major Latijn

2A major Economie en organisatie

2A major Maatschappij en welzijn

2A STEM-wetenschappen

+ Keuze uit minor (2u)

Grieks (enkel in combinatie met Latijn)

Maatschappij en welzijn

Economie en organisatie

STEM-wetenschappen

Kunst en creatie

Moderne talen

Horizon-modules

- 2 uur per week
- 4 periodes per jaar
- Telkens een ander studiedomein centraal
- Modules uitgewerkt op het niveau van de scholengemeenschap

Horizonmodule: Maatschappij en Welzijn

Naam: _____ Klas: _____

Doelen

Je werkte aan volgende horizontoeloen en vaardigheden (leerplan Mens en Samenleving).

- Je kan het belang van mensen- en kinderrechten toelichten en beargumenteren (LPD 25).
- Je kan de rol uitleggen van mensenrechtenorganisaties en het kinderrechtencommissariaat (LPD 25).
- Je kan situaties van onverdraagzaamheid en discriminatie benoemen (LPD 18).
- Je kan het belang van gezondheid en van een gezonde levensstijl verklaren (LPD 5).
- Je kan het belang onderzoeken van het onderhouden/versterken van een gezonde en veilige levensstijl **voor jezelf** (LPD 5).
- Je kan het belang onderzoeken van het onderhouden/versterken van een gezonde en veilige levensstijl **voor de samenleving** (LPD 5).
- Je kan voorbeelden geven bij adviezen over hygiëne, voeding en beweging om een gezonde levensstijl op te bouwen, te onderhouden en te versterken (LPD 6).
- Mening (LPD 11):
 - je kan een mening onderbouwen met argumenten die gebaseerd zijn op betrouwbare informatie.
 - je kan een eigen mening vormen over maatschappelijke feiten, trends en thema's.

Exit ticket: Kinderrechten

3

Drie weetvragen:

1. Schrijf de naam van deze organisatie voluit: VN =
2. Wat doet de kinderrechtencommissaris?
3. Wat doet de organisatie Amnesty International?

2

Noem **twee** dingen over kinderrechten die je vandaag hebt geleerd en die zijn blijven plakken:

- 1.
- 2.

1

Mijn **eerste** indruk van deze module is:

Feedback van je horizonleraar en/of observator:

Exit ticket: Participatie en politiek – leren samenwerken

Politieke woorden: geef een moeilijker woord voor:

behoudsgezind of ⇔ vooruitstrevend of

Leg uit. Wat betekent ...?

- coalitie:
- dictatuur:

Leg in je eigen woorden uit wat je verstaat onder 'participatie'. Op welke manier kan je participeren? Vind je dat belangrijk? Waarom?

Feedback van je horizonleraar en/of observator (over de samenwerking in groep):

Exit ticket: 'Wat als we allemaal dezelfde culturele gewoontes zouden hebben?'

Hoe voelde je je toen je in 'het andere land' kwam? Hoe kwam dat?

Leg de link met 'de echte wereld'. Hoe voelt 'in een ander land komen' in het echt?

Welke andere gelijkenissen zijn er tussen het rafa-faspel en wat er in de wereld gebeurt?

Geef een voorbeeld van een 'cultuurverschil':

Maken cultuurverschillen het volgens jou moeilijker om samen te leven (= uitdaging), of zie je cultuurverschillen eerder als een kans? Leg je antwoord ook uit.

Cultuurverschillen zijn een uitdaging / een kans / allebei omdat:

Feedback van je horizonleraar en/of observator:

Exit ticket: 'onderzoeksvaardigheden':

Schaal je onderzoeksvaardigheden in:

je kan een vraag verkennen/formuleren.	0	1	2	3
je kan informatie opzoeken in aangereikte bronnen.	0	1	2	3
je gebruikt een goede zoekstrategie.	0	1	2	3
je kan een onderzoeksvraag beantwoorden	0	1	2	3

Wat heb je geleerd en ga je onthouden vanuit je onderzoek:

Wat geeft je zelfvertrouwen voor je presentatie?

Wat maakt je nog wat onzeker voor je presentatie?

Exit ticket: 'Zelfstandig (in groep) aan de slag gaan': taalonderzoek

Breng je **focus** tijdens deze les in kaart:

- Je hebt nood aan veel ondersteuning om de focus te bewaren tijdens het (zelfstandig) werken.
- Je hebt af en toe nood aan ondersteuning of bijsturing om de focus te bewaren.
- Je kan goed de focus houden.
- Je kan goed de focus bewaren en je gaat actief negatieve prikkels bannen uit je leeromgeving of een rustige werkplek opzoeken.

Exit ticket: 'Leren samenwerken':

Jullie werkten goed samen. Er was een evenwichtige samenwerking, werkverdeling en tijdsbesteding.

Jullie werkten niet altijd goed samen:

- De werkverdeling was niet evenwichtig.
- De tijdsbesteding was niet efficiënt.
- Er werd vooral apart gewerkt, en (te) weinig als groep.

De samenwerking vlotte niet:

- De werkverdeling was niet evenwichtig.
- De tijdsbesteding was niet efficiënt.
- Er werd vooral apart gewerkt, en (te) weinig als groep.

Feedback van je horizonleraar en/of observator:

Wat heb je gedaan en geleerd? Wat heb je ervaren?

Reflecteer over volgende 12 activiteiten.

- Elke activiteit is genummerd van 1 tot 12. Kleur op de laatste pagina van dit dossier bij elk overeenkomstig nummer het vakje in de kleurcode die op jou van toepassing is:

	Boeiend	Niet zo boeiend
Makkelijk	groen	rood
Niet makkelijk	blauw	geel

- De reflectievragen kunnen je helpen om bewuster stil te staan bij je ervaringen. Goed reflecteren vraagt tijd en oefening.

REFLECTIEVRAGEN NA SESSIE 1:

- Je was op een **onderzoekende, theoretische** manier met talen bezig. Hoe vond je dat?
- Je merkt dat er overeenkomsten zijn tussen talen (bv. woorden die op elkaar gelijken). Krijg je daardoor zin om andere vreemde talen te leren?

1. Talen en taalfamilies: je onderzocht gelijkenissen en verschillen tussen talen. Je ontdekte dat sommige talen familie zijn van elkaar en andere niet. Dit deed je via verschillende kleine opdrachten.
2. Lezen van een artikel en een debat voeren: je las over vertaalchips en technologische vooruitgang en discussieerde erover.
3. Escape Room: via allerlei taalopdrachten heb je de code proberen te kraken.

Taal en Cultuur

Activiteiten en ervaringen

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12

Krachtlijnen studiedomein Taal en Cultuur

1	2	3	4
---	---	---	---

Krachtlijnen studiedomein Kunst en Creatie

1	2	3	4
---	---	---	---

Wat heb je gedaan en geleerd? Wat heb je ervaren?

Reflecteer over volgende 12 activiteiten.

- Elke activiteit is genummerd van 1 tot 12. Kleur op de laatste pagina van dit dossier bij elk overeenkomstig nummer het vakje in de kleurcode die op jou van toepassing is:

	Boeiend	Niet zo boeiend
Makkelijk	groen	rood
Niet makkelijk	blauw	geel

- De reflectievragen kunnen je helpen om bewuster stil te staan bij je ervaringen. Goed reflecteren vraagt tijd en oefening.

Krachtlijnen van het studiedomein Taal en Cultuur - interesseprofiel

Al deze activiteiten passen binnen het domein 'Taal en Cultuur'. Hieronder lees je wat binnen dit studiedomein centraal staat. Past dat binnen jouw **interesseprofiel**? Je gebruikt bij de vier krachtlijnen dezelfde kleurcodes als daarnet. Je kleurt de vier vakjes op de laatste pagina.

1. Je leert om je nog beter mondeling en schriftelijk uit te drukken in verschillende situaties. Dit kan in het Nederlands, Frans, Engels ... Via taal maak je kennis met verschillende culturen, want je kan onder meer contact leggen met mensen die Engels of Frans als eerste taal hebben.
2. Je onderzoekt hoe talen werken, wat verschillen en verbanden zijn tussen talen.
3. Je onderzoekt hoe mensen via hun taal behoren tot een groep of een cultuur.
4. Je kan genieten van taal en van verschillende vormen van literatuur; je gaat creatief met literatuur aan de slag.

Welke **talenten** komen in dit domein van pas? Welke **houding** past bij dit profiel?

	Heb ik	Heb ik nog niet
Ik kan een beeld vormen bij een verhaal	☐	☐
Ik kan een verhaal bij een beeld bedenken	☐	☐
Ik kan een (creatieve) tekst schrijven	☐	☐
Ik kan nieuwe en moeilijke woorden gemakkelijk onthouden	☐	☐
Ik kan snel woorden uit een andere taal oppikken	☐	☐
Ik kan vertaalinstrumenten gebruiken	☐	☐
Ik durf een andere taal te spreken	☐	☐
Ik ben nieuwsgierig naar wat ik niet begrijp	☐	☐
Ik heb gevoel voor taal	☐	☐
Ik kan taalgeleikenissen zien	☐	☐
Ik kan mijn zenuwen controleren als ik voor een groep sta	☐	☐
Ik kan iets aan een groep uitleggen	☐	☐
Ik kan een boodschap duidelijk overbrengen	☐	☐

Taal en Cultuur

Activiteiten en ervaringen

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12

Krachtlijnen studiedomein Taal en Cultuur

1	2	3	4
---	---	---	---

Krachtlijnen studiedomein Kunst en Creatie

1	2	3	4
---	---	---	---

Horizonmodules: synthese

Stap 1: leg je 4 ingevulde horizonportfolio's klaar

Doorheen je horizonmodules deed je heel wat ervaringen op. Je verkende verschillende studiedomeinen. Elke module sloot je af met een grondige reflectie.

Per studiedomein kleurde je 12 vakjes. Elk vakje verwees naar een **activiteit** binnen dat domein.

De overige 4 vakjes verwezen naar de **krachtlijnen** van de studiedomeinen. Ook hier bepaalde je in je reflectiedossiers telkens al een kleurcode.

Stap 2: breng je reflecties samen

Nu breng je je verschillende reflecties bij elkaar en denk je erover na.

Bestudeer op de laatste pagina van elk portfolio je **kleurschema**.

Lees in elk horizonsdossier nog eens wat je schreef bij je **afroldende reflectievragen** en je **terugblik op het geheel**:

- Welke activiteit(en) vond je het boeiendst? Waarom?
- Wat kon je minder boeien? Waarom?
- Welke activiteiten vond je moeilijk(er) of best wel pittig? Waarom?
- Welke (te) gemakkelijk? Waarom?
- Wat vond je het interessantst dat je hebt geleerd of ervaren?
- Nieuwe horizons:
 - o wat maakt je trots? Waar heb je bijvoorbeeld echt doorgezet en je grenzen overwonnen? Wat heeft je aangenaam verrast?
 - o Heb je nieuwe interesses ontdekt? Waarover zou je meer willen leren? Waarmee zou je nog graag bezig zijn?
 - o Waar ligt hier voor jou een mogelijke uitdaging?
 - o Wat wil je graag verder verkennen?

Stap 3: link met je vakken algemene vorming

Elke horizonmodule heeft een duidelijke link met andere vakken op school.

Welke vakken uit je algemene vorming zou jij linken aan elke horizonmodule? Waarom?

Horizonmodule

Taal en Cultuur ○

STEM ○

Economie en Organisatie ○

Maatschappij en Welzijn ○

Algemene vorming

- Nederlands (NED)
- Frans (FR)
- Latijn (LAT)
- Mens en Samenleving (MS)
- Geschiedenis (GE)
- Godsdienst (GO)
- Wiskunde (WIS)
- Natuurwetenschappen (NW)
- Techniek (TE)
- Aardrijkskunde (AAR)
- LO
- Beeld (BE)
- Muziek (MUZ)

Stap 4: reflectie bij je vakken uit de algemene vorming

Ga eens na hoe (graag) je elk vak uit je algemene vorming doet.

- Welke lessen of inhouden vind je het boeiendst? Waarom?
- Wat kan je minder boeien? Waarom?
- Welke lessen of inhouden vind je moeilijk(er) of best wel pittig? Waarom?
- Welke (te) gemakkelijk? Waarom?
- Wat vind je het interessantst dat je hebt geleerd of ervaren?

Laat je in deze denkoefening niet enkel leiden door je punten op je rapport.

Na deze denkoefening geef je elk vak uit je algemene vorming ook een kleurcode:

	Boeiend	Niet zo boeiend
Makkelijk	groen	rood
Niet makkelijk	blauw	geel

Horizonmodule

- Taal en Cultuur ○
- STEM ○
- Economie en Organisatie ○
- Maatschappij en Welzijn ○

Algemene vorming

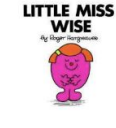
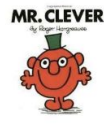
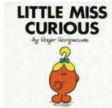
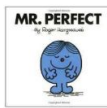
- Nederlands (NED)
- Frans (FR)
- Latijn (LAT)
- Mens en Samenleving (MS)
- Geschiedenis (GE)
- Godsdienst (GO)
- Wiskunde (WIS)
- Natuurwetenschappen (NW)
- Techniek (TE)
- Aardrijkskunde (AAR)
- LO
- Beeld (BE)
- Muziek (MUZ)

Kleurcode

- NED
- FR
- LAT
- MS
- GE
- GO
- WIS
- NW
- TE
- AAR
- LO
- BE
- MUZ

Stap 5: reflectie-oefening

Bekijk de 'meneertjes' en 'mevrouwtjes'. Wie is op jou van toepassing in de horizonmodule Taal en Cultuur, STEM, Economie en Organisatie of Maatschappij en Welzijn? En wat past bij jou in je vakken algemene vorming?

Stap 6: conclusie

Wat valt je op als je alle informatie over je ervaringen binnen de modules en de algemene vakken naast elkaar legt?

Komt er een duidelijk beeld naar voor?

Welke conclusies trek je voor jezelf?

Bespreek dit met je leraar en je ouder(s).

Kan je op basis van deze ervaringen en informatie een goede keuze maken voor een major en een minor in het tweede jaar?

Ja?

Welke major kies je?

Welke minor kies je?

Neen?

Met welke vragen zit je nog?

Wie kan je hierbij helpen?

Enkele aandachtspunten

1. Liever duidelijk realistisch dan “vooral leuk”.
2. Liever gericht dan overkill (“Alle begin is gretig”).
3. Je hoeft niet constant “aan” te staan als observator.
4. Reduceer planlast tot een minimum.

Leentjebuur!

Welke bruikbare voorbeelden neem je mee dankzij de uitwisseling met je buur?

Welke bruikbare voorbeelden neem je mee uit het referaat?

Wat hebben we geleerd, Piet?

Welke zijn de belangrijkste inzichten die jij doorheen het eerste referaat bij elkaar hebt gesprokkeld?

LIEN-CONGRES | 7-8 MEI 2024 | HOUFFALIZE

EERSTE GRAAD ORIËNTERING OP DE KAAART

Focus op ORIËNTATIE

1. Wat is geslaagde oriëntatie?
 2. Cruciale puzzelstukken in onderwijsloopbaanbegeleiding
 - a. Academisch zelfconcept
 - b. Horizonverruiming
 - c. Zelfbewustzijn
 - d. Sturen en feedback geven
 - e. partnerschap met ouders
 3. Eindreflectie
-

1. Geslaagde oriëntatie

Een geslaagd oriënteringsproces...

... een proces waarbij een leerling op het einde terecht komt in een studierichting en school waar zij/hij inhoudelijk en persoonlijk floreert, en waarbij rekening gehouden wordt met:

- interesse, motivatie en ambities
- verworven kennis en competenties
- de ideeën van de leerling
- de ideeën van de ouders
- de ideeën van relevante spelers op school

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

beeld-
vorming

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

beeld-
vorming

deliberatie

communicatie

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

Leerling

academisch
zelfconcept

horizon-
verruiming

zelfbewust-
zijn

inhoudelijke
verdieping

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

beeld-
vorming

deliberatie

communicatie

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Ouders,
familie, voogd

informatie
geven

informatie
ontvangen

mee
beslissen

Leerling

academisch
zelfconcept

horizo-
verruiming

zelfbewust-
zijn

inhoudelijke
verdieping

Gepaste
studierichting

Schoolteam

mindset en
verwachting

context en
kader

beeld-
vorming

deliberatie

communicatie

Oriëntering is samenspel

Op welke manier betrekken jullie op school de volgende specifieke doelgroepen in het oriënteringsproces?

De leerling zelf

De ouders

De klassenraad

Oudere leerlingen

Andere scholen

...

2:00

Oriëntering is samenspel

Op welke manier betrekken jullie op school de volgende specifieke doelgroepen in het oriënteringsproces?

De leerling zelf

De ouders

De klassenraad

Oudere leerlingen

Andere scholen

...

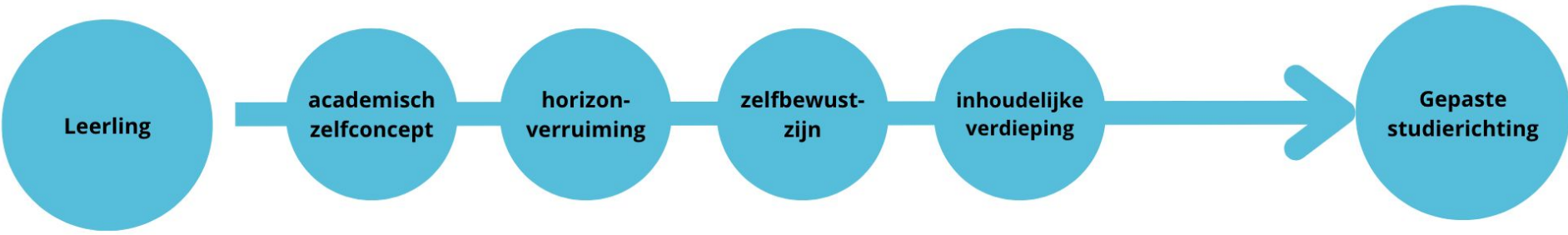
5:00

Focus op ORIËNTATIE

1. Wat is geslaagde oriëntatie?
 2. Cruciale puzzelstukken in onderwijsloopbaanbegeleiding
 - a. Academisch zelfconcept
 - b. Horizonverruiming
 - c. Zelfbewustzijn
 - d. Sturen en feedback geven
 - e. partnerschap met ouders
 3. Eindreflectie
-

2. Cruciale puzzelstukken

1. Academisch zelfconcept

... perceptie (beeld, geheel van ideeën en gevoelens) over het eigen kunnen door zichzelf te vergelijken met anderen.

1. Academisch zelfconcept

- heeft voorspellende waarde voor studiesucces op lange termijn: hoe adequater, hoe beter.

1. Academisch zelfconcept

- heeft voorspellende waarde voor studiesucces op lange termijn, hoe positiever, hoe beter
- onderzoek naar “algemeen” zelfconcept en wiskundig zelfconcept
- complexer dan gedacht, geen eenduidig onderzoek naar

Big fish, little pond - effect

Gemiddeld zelfconcept is hoger in scholen met een lager prestatieniveau, dan in scholen met een hoger.

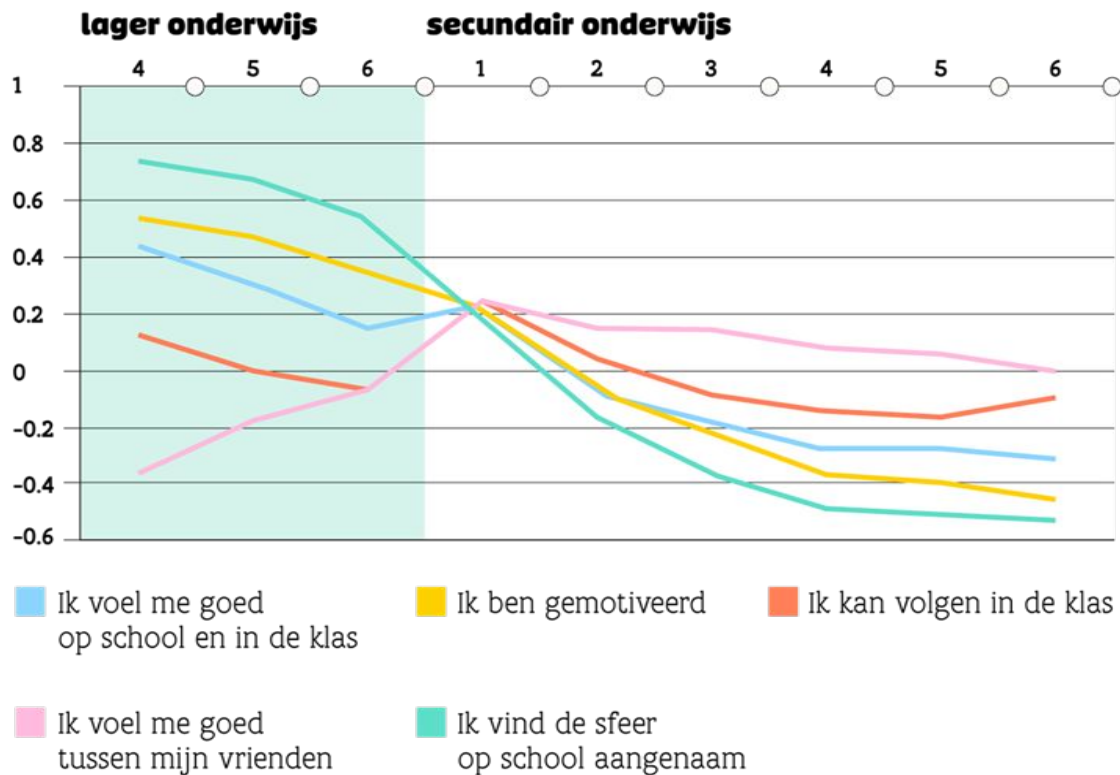
Basking in reflected glory-effect

Leerlingen in sterke groep zien sterkte van de groep als hun eigen verdienste.

Wel vastgesteld in Vlaams onderzoek

- Project Talent, KULeuven (Ramos e.a., 2023)
- Onderwijsvormen en Academisch Zelfconcept (Dockx, De Fraine, Vandecandelaere, 2017)
- Onderwijsspiegel (Onderwijsinspectie, 2018)

Evolutie academisch zelfconcept

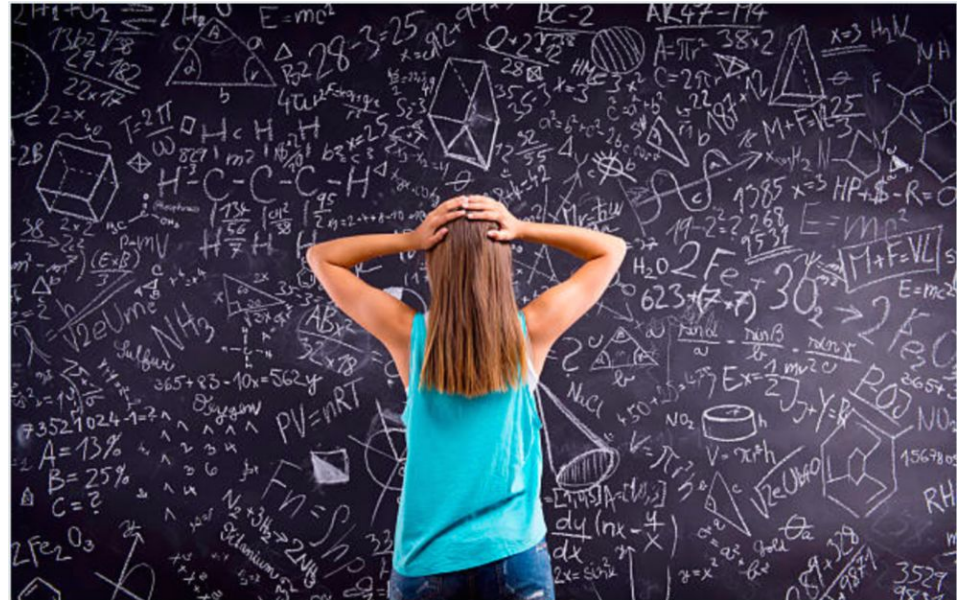

Evolutie van het welbevinden van leerlingen tussen het 4de leerjaar en het 6de secundair

Tendensen die naar boven komen

- **CSF leerlingen:** grootste daling in wiskundig zelfconcept

1

Tendensen die naar boven komen

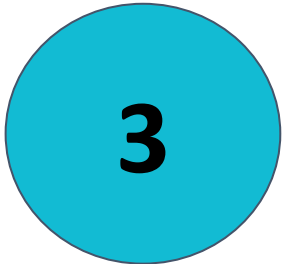
- **Grotere daling** in academisch zelfconcept in A-stroom dan in B-stroom

2

Tendensen die naar boven komen

- **Wiskundig zelfconcept** ligt lager dan het algemene, en daalt in het tweede jaar

Tendensen die naar boven komen

- Schoolwelbevinden daalt het sterkst bij leerlingen met **niet-thuistaal NL**.

4

Tendensen die naar boven komen

- Aan het begin van de B-stroom krijgt het wiskundig zelfconcept vaak **een positieve knik**.

5

Tendensen die naar boven komen

- In het algemeen: **daling van de autonome motivatie (toename van de gecontroleerde).**

6

Mogelijke verklaringen

- eigen aan de leeftijd
- kloof thuisomgeving - school

-> Waarschijnlijk een mix.

1. Belang van taal

Van watervaltaal naar
groeitaal

*"We zien jou doorgroeien
naar deze richting..."*

3. Leerlingen voor leerlingen

Peer-tutoring: hoe
ben jij vorig jaar met
deze uitdaging
omgegaan?

2. Belang van positieve feedback

- **Feedup:** wat is het
doel, de focus
- **Feedback:** welke
stappen heb je reeds
gezet?
- **Feedforward:** wat is
jouw eerstvolgende
haalbare stap?

4. Mindset

*Dankjewel om die
fout te maken, het
geeft me de kans om
dit nog even voor
iedereen te
verduidelijken.*

5. Meten?

Vragenlijst
Welbevinden van
onderwijsinspectie
wordt in '23-'24
vernieuwd.

6. Uitdagen op niveau

Durven switchen
tussen homogeen en
heterogeen.

7. Kracht van team

Coachende
vaardigheden van het
team.

In welke mate zetten jullie op school in op elk van deze belangrijke componenten binnen het oriënteringsproces?

Zelfconceptverheldering

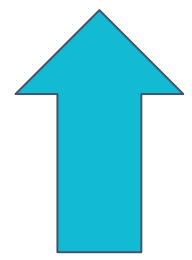
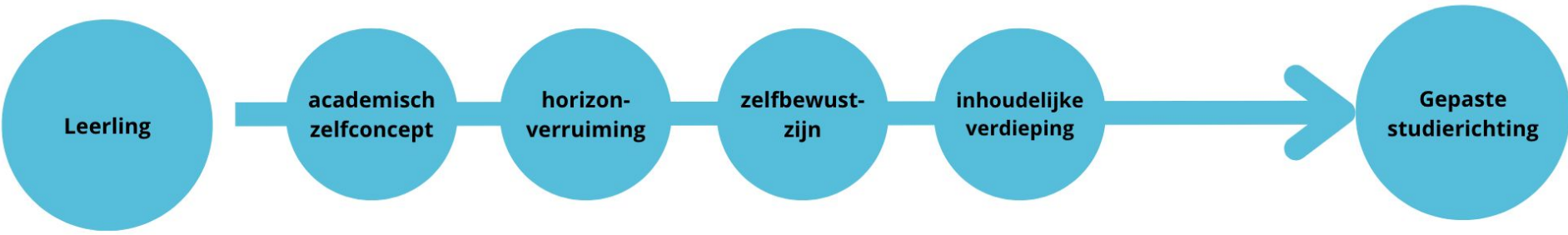
0

1

2

3

Zo zetten we hier wél al op in:

2. Horizonverruiming / kennisverwerving

- vanuit een goede kennis door het lerarenkorps
- leerlingen kennis laten maken met alle doorgroei-mogelijkheden die er zijn

1. Studiekeuzebeurs

2. Observaties

3. Leerlingen voor leerlingen

4. Podcasting

5. Peer-mentoring

6. Vakgerichte linken leggen

7. “formelere” info-momenten

8. Onderwijsstructuur als leerstof

ARBEIDSMARKTGERICHT (VERVOLG)				
STUDIEKOHORT	BSO EN BBSO		BBO EN VO	
	2e GRAAD	3e GRAAD	2e GRAAD	3e GRAAD
STEM	Werkless	Beleidsadvies Kortdurend Lerenconstructie Instelling voor opleiding toegevoegde waarde	Beleidsadvies	Beleidsadvies Toelating Beleidsadvies Beleidsadvies
	Stuvia	Beleidsadvies		
	Stuvia en Stuvia	Beleidsadvies en Beleidsadvies	Beleidsadvies en Beleidsadvies	Beleidsadvies
TABLI EN VOETBO	Stuvia en Stuvia	Beleidsadvies en Beleidsadvies		
	Stuvia	Beleidsadvies en Beleidsadvies	Beleidsadvies	Beleidsadvies en Beleidsadvies
WISBIE EN WISBIE	Beleidsadvies en Beleidsadvies	Beleidsadvies en Beleidsadvies	Beleidsadvies	Beleidsadvies en Beleidsadvies Beleidsadvies en Beleidsadvies

**Kennisverwerving over
doorstudeermogelijkheden**

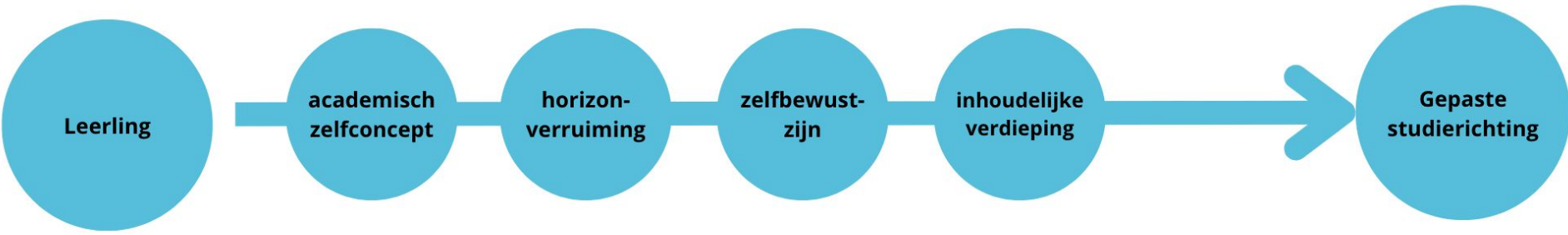
0

1

2

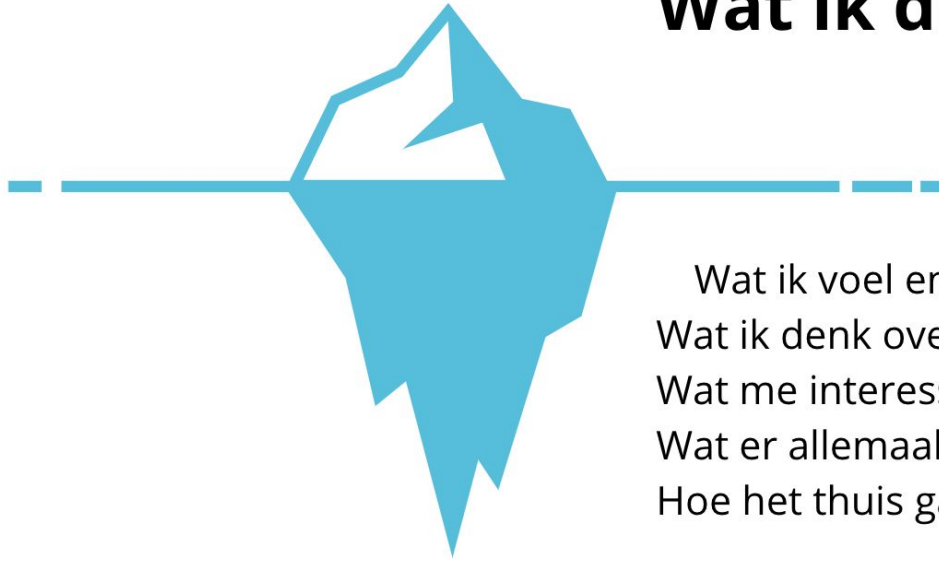
3

Zo zetten we hier wél al op in:

3. Zelfbewustzijn

Wat ik doe in de klas

Wat ik voel en wat maakt dat ik dat voel.
Wat ik denk over mezelf, anderen en school.
Wat me interesseert.
Wat er allemaal in me omgaat.
Hoe het thuis gaat.

...

3. Zelfbewustzijn

Wat ik doe in de klas

Is er écht ruimte om het hier in alle veiligheid over te hebben, voor élke leerling?

Wat ik voel en wat maakt dat ik dat voel.
Wat ik denk over mezelf, anderen en school.
Wat me interesseert.
Wat er allemaal in me omgaat.
Hoe het thuis gaat.

...

Identiteit doorgronden

Biologische factoren	geslacht, leeftijd, gezondheid, ziekte, stressgevoeligheid...
(Neuro-)cognitieve factoren	aandacht, snelheid van informatieverwerking, leervermogen...
Psychologische factoren	emoties, motivatie, beleving van de realiteit...
Pedagogische factoren	structuur kerngezin, hechting, opvoedingsstijl, ambitie, mate van ondersteuning thuis
Psychosociale factoren	woonsituatie, ambities thuis, buurt, vriendengroep...
Culturele factoren	religie, etniciteit, ideologie, nationalisme...

1. Keuzementor

2. Opvolggesprekken

3. Mentorgroepen

... én beleid maken aan de hand van de data die je hieruit haalt.

Zelfbewustzijn

0

1

2

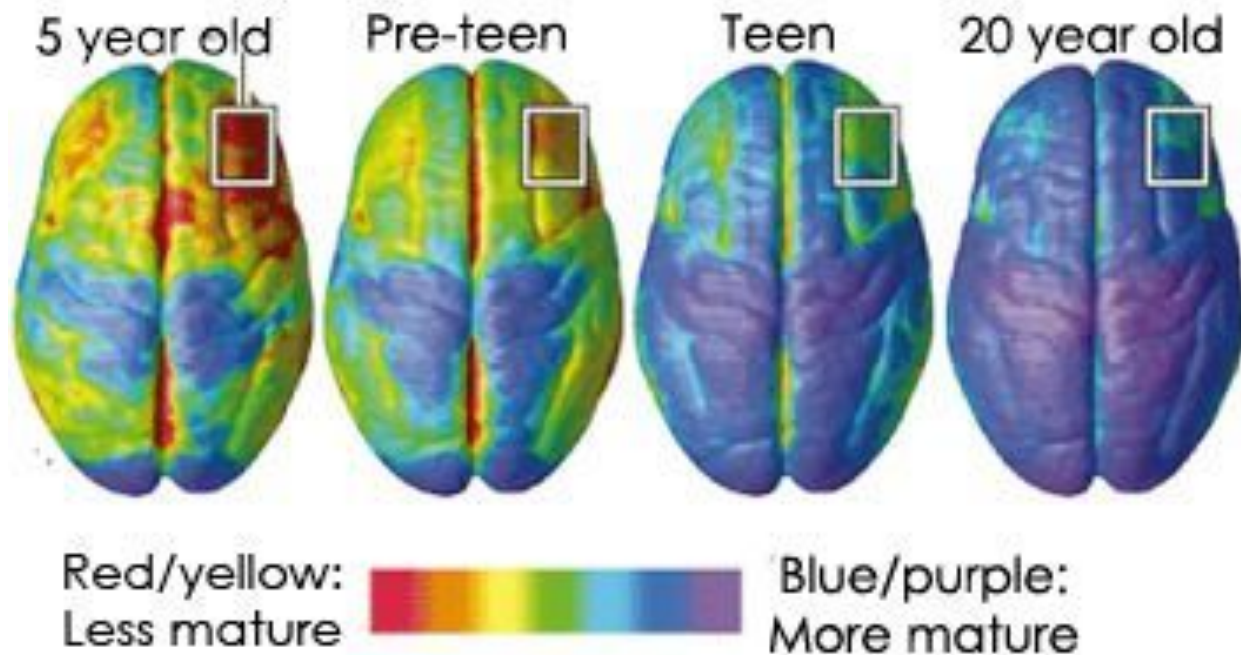
3

Zo zetten we hier wél al op in:

Focus op ORIËNTATIE

1. Wat is geslaagde oriëntatie?
 2. Cruciale puzzelstukken in onderwijsloopbaanbegeleiding
 - a. Academisch zelfconcept
 - b. Horizonverruiming
 - c. Zelfbewustzijn
 - d. Sturen en feedback geven**
 - e. partnerschap met ouders
 3. Eindreflectie
-

4. Sturen en feedback geven

Herkenbaar in:

- niet-afgestemde studiekeuzes

... maar wel de moeite om de drijfveren erachter te doorgronden.

Aanreiken

Leren attribueren

Reflecteren

Neem geen vrede met...	... maar doe diepgaand reflecteren en attribueren.
“Ja, maar ik heb ADHD en ik kan me niet concentreren”.	... “En wat helpt je wél om te concentreren? Hoe kan je dat ook voor dit soort vak inzetten?”
“Ja, maar dat vak interesseert mij niet”.	... “We hebben het gehad over strategieën om jezelf te motiveren. Hoe kan je die hier toepassen?”.
“Ik ga natuurwetenschappen doen omdat we in de STEM-module leuke proefjes gedaan hebben”.	... “Je weet nog tot welke finaliteit dat behoort he? Wat was daar weer specifiek aan?”.

Sturing en feedback

0

1

2

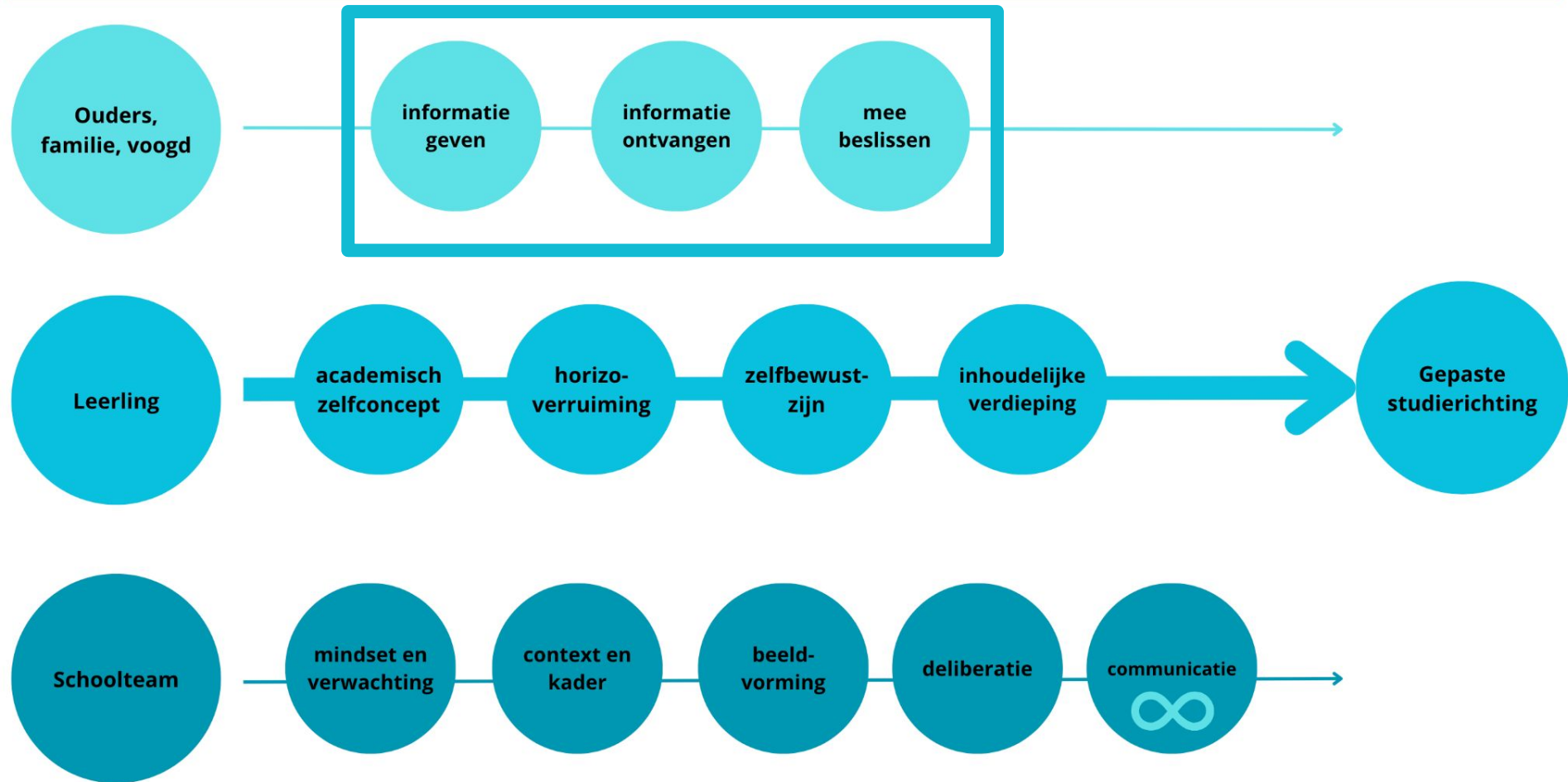
3

Zo zetten we hier wél al op in:

Focus op ORIËNTATIE

1. Wat is geslaagde oriëntatie?
 2. Cruciale puzzelstukken in onderwijsloopbaanbegeleiding
 - a. Academisch zelfconcept
 - b. Horizonverruiming
 - c. Zelfbewustzijn
 - d. Sturen en feedback geven
 - e. partnerschap met ouders**
 3. Eindreflectie
-

STUDIELOOPBAANBEGELEIDING

Partnerschap met ouders

MEE- LEVEN

- welkom op het oudercafé

MEE- WETEN

- zo evalueren we
- zo ziet een schooljaar eruit
- zo kan je een rapport interpreteren
- deze doorstudeer-mogelijkheden zijn er

MEE- HELPEN

- zo kan je mee een studieplek inrichten
- zo ondersteun je de zelfstandigheids van je dochter/zoon

MEE- DENKEN

- Hoe functioneert ie thuis?
- Wat zijn jullie opvattingen over haar/zijn gedrag?
- Weten jullie hoe we dit kunnen verklaren?

MEE- BEPALEN

- In welke studierichting zou jullie kind het best tot haar/zijn recht komen?
- Wat hadden jullie zelf voor ogen?
- Begrijpen jullie het advies van de klassenraad?

Enkele vuistregels

1. **Elke ouder is betrokken.**
2. Ouderbetrokkenheid **uit zich** in vele vormen, soms ook in schroom/ *dédain* voor de school
3. **Communiqueer** elke belangrijke boodschap verschillende keren.
4. Zorg ervoor dat **onprettig nieuws**, zoals een C-attest, niet onaangekondigd komt.
5. Wees steeds **heerlijk eerlijk** en **constructief**.

SWOT erop los!

Sterktes

Welke zijn sterktes van de oriëntering op je school?

Kansen

Waar liggen de kansen voor het oriënteringsproces op je school?

Zwaktes

Welke zijn zwaktes van je oriënteringsproces?

Bedreigingen

Welke mogelijke bedreigingen zien jullie in het oriënteringsproces op je school?

3. Eindreflectie